

Tema 8

Globalisering

Eksamens-synopsis i samfundsfag

Ordet synopsis bruges om en kort skriftlig beskrivelse af handling og pointe i et skuespil eller en film. Inden et filmselskab skyder penge i et projekt præsenteres de for en synopsis. Først når den er godkendt udarbejdes der et egentligt manuskript.

Synopsis kan også betegne et skriftligt oplæg til en (eksamens)opgave.

En synopsis skal uddybes mundtligt, og i eksamenssammenhæng efterfølges af en samtale med en censor og eksaminator.

Taksonomi i samfundsfag

Ved eksamen i samfundsfag B gives der mindst 24 timers forberedelse til udarbejdelse af synopsis. Den skal udarbejdes på grundlag af det udleverede bilagsmateriale, fagets pensum og materiale fundet i forberedelsestiden.

Eksaminationstid: 30 minutter – heraf anvendes ca. 5 minutter til votering.

Ved eksamen skal der belyses en eller flere samfundsfaglige problemstillinger på tre niveauer:

Redegør

Det betyder, at der skal gives en saglig og neutral redegørelse for temaet og enkelte kilder i den sag man vil undersøge. En redegørelse er ikke helt det samme som et referat.

Afsluttes med en konklusion eller en sammenfatning.

Undersøg

Det betyder, at der skal undersøges data, fx statistik, interviews og avisartikler. Det betyder, at der også gennemføres sammenligninger af synspunkter i de anvendte data, med henblik på at kunne forklarer årsagssammenhænge.

Afsluttes med en konklusion eller en sammenfatning.

Diskuter (- og vurder)

Det betyder, at et emne belyses ud fra forskellige synspunkter med henblik på at kunne opstille argumenter for og imod, eller for at kunne vurderer konsekvenserne af forskellige handlinger.

Afsluttes med en konklusion eller en sammenfatning.

I samfundsfag er det er en god ide at begynde sin synopsis med et overordnet spørgsmål, som kan opdeles i en række underspørgsmål, som gør det muligt både at: redegøre, undersøge og diskutere problemstillingen.

En synopsis på 1-2 sider – vil ofte være tilstrækkelig.

Bilag 1 (5 sider)

<https://skoda.emu.dk/skoda-cgi/faktalink/faktalink/titelliste/mcdo/mcdohele>

MCDONALD'S

10. marts 2005

BigMac, McChicken og McBacon er velkendte ord i de flestes ører. McDonald's er et af verdens mest udbredte varemærker kendetegnet ved let genkendelige restauranter, uafrystelige slogans og en ørehænger af en jingle med popidolet Justin Timberlake. McDonald's er verdens største leverandør af fastfood og en af de bedst indtjenende multinationale restaurantkæder i verden. Kæden har i dag 30.000 restauranter fordelt på 119 lande, der tilsammen giver virksomheden en omsætningen på omkring 19 milliarder dollars.

En McDonalds-stander nær Beijings 520 år gamle Tromme-tårn. 28. februar 2002.

Foto: AP Photo/Greg Baker/Polfoto

Men der er også en bagside, for McDonald's har mødt kritik af NGO'er, som ikke bryder sig om kædens verdensomspændende udbredelse og virksomhedspolitik. Burgerkæden har samtidig mødt ernæringsmæssig kritik...

HVAD ER MCDONALD'S?

McDonald's er en international restaurantkæde, der masseproducerer fastfood. Kædens erklærede mål er ifølge dens internationale hjemmeside at være verdens bedste og hurtigste serviceresaurantoplevelse.

...

HVAD ER MENUEN PÅ MCDONALD'S?

McDonald's har et varesortiment og en menu, der er ens over det meste af kloden. Der er dog enkelte forskelle fra land til land for at imødekomme lokale kulturer og de enkelte landes traditioner...

Menuerne er lanceret således, at det altid er billigere at købe en samlet pakke end at nøjes med for eksempel en burger med sodavand.

...

HVAD ER FRANCHISE-SYSTEMET?

Brødrene McDonald opnåede hurtigt stor succes. I 1954 havde restauranten i San Bernadino investeret i så mange milkshakes multimixere, at sælgeren af multimixerne Ray A. Krocs nysgerrighed og interesse

blev vakt. Derfor besøgte han samme år restauranten, og året efter blev han franchiseagent for McDonaldbrødrene.

Ideen bag franchising er, at franchisegiveren udvikler og sælger et forretningskoncept til franchisetagere. Franchisetagerne køber lov til at benytte såvel navnet McDonald's som produktet i form af eksempelvis vareudbud, reklamesymboler og forretningsudseende. Derudover indgår i kontrakten muligheden for at få råd, vejledning og hjælp til at føre restauranten.

Da McDonald's blev en franchisevirksomhed, stod Ray A. Kroc for at udbyde og organisere det forretningskoncept, som brødrene McDonalds havde skabt, mens brødrene stod for oplæringen af franchisetagerne. Køberne blev oplært af personalet i San Bernadino, og de fik udleveret en vejledning i korrekt restaurantførelse.

...

MCDONALD'S SOM KONCERN

HVORDAN ER MCDONALD'S UDBREDELSE I USA?

I bogen "Fastfood nationen" fra 2001 opstilles nogle punkter til at belyse virksomhedens udbredelse og succes i USA:

- McDonald's Corporation er blevet et magtfuldt symbol på USA's serviceøkonomi, som nu tegner sig for 90 procent af nationens nye job.
- Det anslås, at hver ottende arbejder i USA på et eller andet tidspunkt har arbejdet for McDonald's.
- Firmaet ansætter hvert år omkring en million mennesker, mere end hos nogen anden amerikansk organisation.
- McDonald's er nationens største aftager af okse- og svinekød og kartofler - den næststørste af kylling.
- McDonald's driver flere legepladser end nogen anden privat virksomhed i USA. Det er en af nationens største distributører af legetøj.

HVOR STOR ER MCDONALD'S INTERNATIONALE UDBREDELSE?

... i 1981, hvor McDonald's åbnede sin første danske restaurant på Vesterbrogade ved Tivoli i København. På det tidspunkt havde McDonald's 5.770 restauranter i USA og 1.359 internationalt.

- I 1983 eksisterede McDonald's i 31 lande over hele verden. Virksomheden var da den næststørste aftager af kyllinger i verden, da den var begyndt at producere Chicken McNuggets, som er friturestegte kyllingestykker.
- I 1984 kom der virkelig gang i McDonald's samlede omsætning, og hver 17. time blev der et eller andet sted i verden åbnet en ny McDonald's restaurant.
- I 1988, 33 år efter, at den første restaurant åbnede, slog man dørene op for restaurant nummer 10.000 i staten Virginia i USA. Samme år nåede omsætningen godt 16 milliarder dollars.
- I 1990 åbnede McDonald's sin første restaurant i et østland - nemlig på Den Røde Plads i Moskva. Dette år serverede McDonald's sin hamburger nr. 80 milliard, og ved årets udgang var den samlede omsætning over 18 milliarder amerikanske dollar.
- I 1991 nåede McDonald's op på 14.000 restauranter i 70 lande, heraf 1.800 i 24 lande i Europa. Året efter åbnede der i gennemsnit én McDonald's restaurant hver 14. time et eller andet sted i

verden. Blandt andet i Polen og Afrika hvor McDonald's betrådte nye markeder. Samme år åbnede verdens største McDonald's i Beijing i Kina på 2.600 m² i to etager, hvor der er plads til over 700 siddende gæster og 1.000 ansatte.

- I 1993 blev det gjort op, at McDonald's hver dag året rundt serverede et måltid mad for 22 millioner mennesker over hele kloden.
- I 1994 kunne fem lande i Mellemøsten for første gang opleve McDonald's burgere og pommes frites, da restauranter åbnedes i Egypten, Oman, Kuwait, Bahrain og De Forenede Arabiske Emirater.

HVOR STOR ER MCDONALD'S UDBREDELSE I DANMARK?

- 1981: 2 restauranter
- 1990: 15 restauranter
- 1991: 16 restauranter
- 1992: 21 restauranter
- 1993: 29 restauranter
- 1994: 39 restauranter
- 1995: 53 restauranter
- 1996: 70 restauranter
- 1997: 78 restauranter
- 1998: 87 restauranter
- 1999: 93 restauranter
- 2000: 99 restauranter
- 2001: 95 restauranter
- 2002: 84 restauranter
- 2004: 84 restauranter

...

I dag eksisterer der 84 McDonald's restauranter landet over. Ifølge McDonald's danske hovedsæde på Frederiksberg befinder den senest åbnede restaurant sig på Bornholm, og man regner ikke med at åbne flere restauranter indenfor den nærmeste fremtid. Starten af år 2005 oplyser McDonald's Danmark A/S, at der er 32 franchisetagere og omkring 3.800 ansatte medarbejdere i Danmark.

HVOR STOR EN VIRKSOMHED ER MCDONALD'S?

McDonald's Corporation er i dag den største ejer af detailvirksomhed i verden. Faktisk tjener virksomheden hovedparten af sine penge på at opkræve husleje og ikke på at sælge fastfood, som man umiddelbart kunne tro. Ifølge virksomhedens internationale hjemmeside eksisterer der i alt 30.000 restauranter fordelt på 119 lande, som til sammen ekspederer 47 millioner kunder dagligt. For øjeblikket åbner cirka fem nye restauranter hver dag, og mindst fire af disse er uden for USA.

...

HVAD ER BIG MAC INDEXET?

Fordi McDonald's er så udbredt verden over, har nogle økonomer ment, at McDonald's-priserne i et givet land kan sige noget om selve landets økonomi.

I 1986 præsenterede det engelske magasin The Economist for første gang et "Big Mac Index". Magasinet opstillede en liste over de lande, hvor McDonald's var repræsenteret, med en angivelse af, hvad en Big Mac kostede de enkelte steder. Hvis alle valutaer var lige meget værd, ville prisen på burgeren være den samme i alle lande, da en Big Mac stort set er ens over hele verden. Men da valutaerne ikke er lige stærke, så er priserne heller ikke ens. Prisen på en Big Mac blev således benyttet som udgangspunkt for at sammenligne de forskellige landes valutaer. Forskellen i pris benyttedes dels til at vurdere, hvor stærk et givet lands valuta var, dels til en indikation af hvor i verden, det var dyrest og billigst at spise, leve og bo.

...

På McDonald's danske hjemmeside kan man se resultatet af Big Mac Index 2004. Her ligger lande som Filippinerne, Kina og Malaysia i bunden af indekset med Big Mac priser, der svarer til 7,5-8 danske kroner, mens de europæiske - og især de skandinaviske - lande ligger i den dyre ende med priser omkring 30 kr. Dyrest er Island med 36,6 kr. Danmark ligger nr. fire med en pris på 27 kr.

...

HVAD ER McDONALD'S UNIVERSITY?

Ifølge McDonald's internationale hjemmeside vægter virksomheden personaleudvikling højt på alle niveauer - fra servicearbejder til leder. For at skabe særligt gunstige vilkår for udvikling, har McDonald's grundlagt et særligt universitet, Hamburger University, hvor medarbejdere rundt omkring i verden kan komme og lære om McDonald's grundprincipper, som er: kvalitet, service, renlighed og værdisætning.

...

Hamburger University blev grundlagt i 1961 i en kælder under en restaurant i Illinois. I dag er Universitetet rykket til større og mere eksklusive lokaler ved McDonald's hovedkvarter i Oak Brook, Illinois. Hvert år trænes 5.800 studerende på Hamburger University, dermed har McDonald's overgået U.S. Army som nationens største træningsorganisation. I alt har 73.000 studerende taget deres eksamen ved Hamburger University, siden det blev grundlagt.

...

HVILKE PROBLEMER HAR McDONALD'S SOM BRAND?

McDonald's største problem er nok, at det er blevet et kulturelt ikon, der identificeres med USA, og det uanset, at virksomheden producerer lokalt og har nationale hovedkontorer. Antiamerikanske protester rettes derfor ofte mod McDonald's. Tidsskriftsartiklen "Cultural paradoxes reflected in brand meaning" fra 2002 indeholder en undersøgelse, der konkluderer, at McDonald's ses som et tegn på USA og amerikanske værdier. McDonald's kommer til at stå for globalisering og udenrigspolitik i den amerikanske ånd.

I marts 2003 var der verdensomspændende demonstrationer mod krigen i Irak, som blev indledt af USA uden opbakning af FN. Den store folkelige modstand mod Irakkrigen og Bushs udenrigspolitik kunne mærkes på McDonald's omsætning, der i efteråret faldt med 5,4 procent i Vesteuropa ifølge Dagbladet Arbejderens artikel "Bush udløser en spontan boykot" fra 2004. I forbindelse med Irakkrigen gik studerende i flere asiatiske lande desuden til angreb mod burgerkæden....

...

POLITISK KRITIK AF MCDONALD'S

HVAD ER MCDONALISERINGEN AF SAMFUNDET?

Allerede i 1970'erne advarede landbrugsaktivisten Jim Hightower mod, hvad han kaldte "McDonalisingen af USA". Han så den voksende fastfood-industri som en trussel mod selvstændige virksomheder og brugte McDonald's til at eksemplificere problematikken.

...

Hightower frygtede en fødevareøkonomi domineret af gigantiske foretagender og i det hele taget en ensretning af den amerikanske tilværelse, og McDonald's blev et billede på denne drejning af samfundet. Kritikken blev uddybet i Ritzers bog "The McDonalization of society" ved hjælp af sociologen Max Webers teori om rationalisering.

...

De store multinationale kæder som McDonald's kritiseres for at udslette små, selvstændige virksomheder, udviske regionale forskelle og sprede identiske forretninger ud over landet.

HAR DER VÆRET BOYKOT AF MCDONALD'S?

Bogen "No Logo" handler om NGO'ers kamp mod de store multinationale mærkevareselskaber. Det er den første samling af de historier, der ligger bag forbrugerboykotterne mod blandt andet Nike, Shell og McDonald's. Bogens forfatter Naomi Klein fremlægger facts om børnearbejde, vold, trusler og underbetaling på de fabrikker i Asien og Latinamerika, som producerer vores tøj, sko, legetøj, fjernsyn og computere.

...

McDonald's i Danmark har blandt andet oplevet boykot på grund af dets belastede forhold til fagbevægelser. Hotel- og Restaurationsarbejderforbundet gennemførte i starten af 80'erne boykot og blokade mod burgerkæden for at tvinge dem til at acceptere organisering af sine ansatte.

Efter megen kritik og mange demonstrationer og trusler om boykot oprettede McDonald's Danmark endelig en overenskomst med Restaurations- og Bryggeriarbejder-forbundet i 1989. Siden har McDonald's Danmark indordnet sig under samme arbejdsmarkedspolitik som andre danske virksomheder ifølge

....

...

MCDONALD'S FREMTID

HVORDAN VIL MCDONALD'S SIKRE ØKONOMISK VÆKST I FREMTIDEN

USA's udenrigspolitik efter 11. september 2001 med krigen i Afganistan og Irak har gjort landet upopulært flere steder i verden. McDonald's bliver i mange lande set som symbol på amerikanisme. Dette faktum blandet med økonomiske omstændigheder og omskiftninger i samfundet generelt har gjort, at McDonald's har oplevet nogle regnskabsmæssigt hårde år. På verdensplan er regnskaberne i dag positive og for opadgående. I Danmark er 15 restauranter blevet lukket siden 2000.

Faktalinket "McDonald's" er udarbejdet af journalisterne Charlotte Haase og Karina Søby Madsen, Mediefabrikken/Dagbladet Information

Massive protester mod WTO's møde i Seattle, USA i december 1999 hindrede delvist mødets afholdelse og samlede samtidig verdens opmærksomhed om forholdet mellem handel og udvikling, og de rige landes forhold til de fattige. Samlingen af global magt i institutioner som WTO, IMF m.fl. har de sidste 50 år tilsvarende ført til mobilisering af en folkelig modmagt, der bl.a. manifesterer sig ved topmøderne.

Globalisering

Globalisering er et begreb, der er blevet udviklet og samtidig stærkt omdiskuteret gennem 1990'ernes samfundspolitiske debat. På den ene side fremhæves globalisering som en helt afgørende realitet, der dybtgående ændrer samfundet og stiller nye krav til økonomi, politik, kultur osv. På den anden side anfægtes det, at der overhovedet skulle være sket nogen afgørende forandringer, og i stedet fremhæves det, at begrebet snarere tjener til at legitimere bestemte politiske tiltag, der i virkeligheden har helt andre motiver. Nærmere bliver diskussionen ikke af, at det ofte er uklart, hvad der overhovedet menes med globalisering. Forskellige opfattelser rummer et eller flere af følgende fænomener i forskellig vægtning:

Fremvæksten af globale virksomheder, der opererer på alle betydningsfulde internationale markeder med globale strategier og globale produkter

- Udviklingen af globale finansmarkeder hvor både kortsigtede og langsigtede investeringer flyder rundt i verden - afhængigt af små udsving i renteniveau, valutakurser, inflationsrater eller andre økonomiske indikatorer.
- Den generelle liberalisering af den internationale handel og fremvæksten af nye industrivareeksporterende lande i specielt Sydøstasien og Latinamerika, der udsætter de udviklede kapitalistiske lande for en skærpet konkurrence indenfor en række brancher.
- Den teknologiske revolution indenfor kommunikation (radio, TV, telefon, internet), EDB og transport (fly, skibe), der har muliggjort lynhurtig kontakt med hver en afkrog på kloden, automatisering af produktions- og styringsprocesser og en drastisk reduktion af transportudgifterne, hvilket har gjort at geografiske afstande har fået mindre betydning for lokalisering af produktionen og for udvekslingen af såvel varer som personer.
- Kulturel globalisering i kraft af rejser, medier og indvandring, der både fører til en global udbredelse af den nordamerikanske massekultur (film, TV, musik) og til fremvæksten af nye multietniske og flersproglige blandingskulturer.
- Udhuling af nationalstatens selvstændighed og evne til at forfølge klassiske politiske mål med klassiske midler til fordel for forstærket internationalt samarbejde.
- Skærpelse af en række problemer af global karakter. F.eks. miljøproblemer, narkohandel og øvrig organiseret kriminalitet.

- Forskydning af de reelle politiske magtcentre fra det nationale til det internationale niveau.

I DEN MEST FIRKANTEDE UDFORMNING AF GLOBALISERINGSIDEOLOGIEN LÆGGES ALLE DISSE FÆNOMENER SAMMEN TIL ET SAMLET BILLEDE, HVOR NATIONALSTATERNES DAGE STORT SET ER TALTE, UNDER PRESSET FRA DEN MAGTFULDE, ALTOMFATTENDE OG UAFVENDELIGE GLOBALISERINGSPROCES. HEROVER FØR HAR GLOBALISERINGSKEPTIKERE PÅPEGET, AT F.EKS. VERDENSHANDELEN SLET IKKE ER VOKSET SÅ MEGET ENDDA, NÅR MAN BETRAGTER DEN I FORHOLD TIL PRODUKTIONENS STØRRELSE.

FAKTISK KAN DET EFTERVISES, AT I DEN FORSTAND ER VERDEN STORT SET IKKE MERE GLOBALISERET I SLUTNINGEN AF 1990'ERNE, END DEN VAR FØR 1. VERDENSKRIG. SAMTIDIG PÅPEGER DE, AT NATIONALSTATEN FORTSAT ER DEN AFGØRENDE RAMME OMKRING DET POLITISKE LIV, AT IDENTITET, LOYALITET OG POLITISK LEGITIMITET FORTSAT KONSTITUERES (DANNES) PÅ NATIONALT PLAN, AT NATIONALSTATERNE FORTSAT HAR BETYDELIGE POLITISKE HANDLEMULIGHEDER, OG AT GLOBALISERINGSIDEOLOGIEN I VIRKELIGHEDEN TJENER TIL AT LEGITIMERE NEOLIBERALISTISKE ØKONOMISKE STRATEGIER, SOM FORFØLGES AF HELT ANDRE ÅRSAGER.

ØKONOMISK INTERNATIONALISERING

For det første må det slås fast, at kapitalens internationalisering **ikke** er af ny dato. Lige siden den første kapitalistiske udvikling i England for over 200 år siden, har virksomhederne gennemført en internationalisering. Først gennem varehandel, siden ved eksport af kapital - gennem bankvæsenet - og endelig gennem udflytning af produktionen. Første verdenskrig og den efterfølgende verdenskrise i slutningen af 1920'erne medførte et enormt tilbageslag for denne udvikling.

Samhandel og mere integrerede produktionsstrukturer blev erstattet af protektionisme. Det er den væsentligste årsag til, at internationaliseringsgraden først i slutningen af det 20. århundrede var nået op omkring samme niveau som før verdenskrigen.

Det er ikke underligt, at den nye internationaliseringsperiode tidsfæstes til efter 2. verdenskrig, for de 2 verdenskrige og krisen i 30'erne bidrog til at rulle udviklingen baglæns. Internationaliseringen efter 2. verdenskrig har været betinget af:

- Den fortsatte kapitalistiske udvikling og specielt den omfattende eksportorientering af især de genopbyggede japanske og tyske økonomier.
- Gennemførelsen af handelsliberaliseringer. I første omgang med GATT handelsaftalerne og senest etableringen af verdensfrihandelsorganisationen WTO, men også etableringen af de regionale frihandelsområder: EFTA, EF/EU, NAFTA m.fl.
- Liberaliseringen af kapitalmarkederne i de udviklede kapitalistiske lande gennem 1980'erne.

En væsentlig fremtrædelsesform for den økonomiske internationalisering er væksten i antallet og udbredelsen af transnationale selskaber. Hvilken som helst virksomhed der etablerer et datterselskab i et andet land er et transnationalt selskab (TNS).

Det er karakteristisk for udviklingen efter 2. verdenskrig, at de er vokset både kvalitativt (de store er blevet endnu større) og kvantitativt (der er kommet langt flere til). Iflg. de seneste opgørelser fra UNCTAD eksisterer der nu 44.508 TNS'er med tilsammen 276.659 datterselskaber. Tallene skal tages med en vis gran salt, da der også findes mange helt små selskaber imellem. Men tendensen er meget klar.

Samtidig er det interessant, at TNS'erne ikke længere udelukkende udspringer af de udviklede kapitalistiske lande. Den relativt største vækst finder i disse år sted indenfor TNS'er med udspring i u-lande som bl.a. Sydkorea, Indien og Brasilien.

[HTTP://VIDEN.JP.DK/UNDERVISNING/SITES/ALTOMGLOBALISERING/INDSIGT/TEMAARTIKLER/DEFAULT.ASP?CID=10172](http://viden.jp.dk/undervisning/sites/altomglobalisering/indsigt/temaartikler/default.asp?cid=10172)

1. GLOBALISERINGENS KENDETEGN

Verden er blevet en stor markedsplads, hvor viden, varer og mennesker krydser landegrænserne i et tempo og et omfang, man aldrig har set før. Udviklingen kaldes for globalisering, og den har for alvor fået fart på, efter at priserne på transport og kommunikation er faldet meget i løbet af de seneste årtier.

AF LENE MØBJERG STEVNHOVED

Publiceret 14-03-2006

Globalisering er et ord, man hører tit. Politikere, eksperter og journalister taler om det hele tiden, men alligevel kan det være svært at forstå, hvad globalisering helt præcist betyder.

Skal man forsøge at give et enkelt svar, så kan man helt kort sige, at globalisering er den udvikling, som har gjort verden mindre gennem de seneste årtier. Det vil sige, at verdens lande er blevet knyttet tættere sammen og mere afhængige af hinanden. Det har medført forandringer inden for både kultur, politik og økonomi. Og globaliseringen påvirker os alle. Den påvirker bønderne i Chile, it-specialisterne i USA og tekstilarbejderne i Danmark. Og den påvirker også dig.

Et af de vigtige kendetegn ved globaliseringen er, at verdens lande handler mere med hinanden end nogensinde før. I løbet af de sidste 50 år er handlen mellem landene i verden fordoblet hundrede gange ifølge Dansk Industri. Der sendes også flere penge over landegrænserne. I 2004 blev der handlet og investeret 1000 gange så mange penge hen over landegrænserne, som der blev i 1973. Ifølge Forskningscenter for Arbejdsmarkeds- og Organisationsstudier blev der i 2004 overført for 1,5 billioner dollars om dagen, mod kun 15 milliarder dollars i 1973.

En anden afgørende udvikling er, at det er blevet billigere og lettere at kommunikere over lange afstande. Det bedste eksempel er internettet, som nærmest er blevet et symbol på globaliseringen - men også telefonopkald er blevet meget billigere end tidligere.

Nye opfindelser som mobiltelefoni og satellit-tv har også skabt nye muligheder for kommunikation. Det betyder, at der i dag bliver kommunikeret på tværs af landegrænserne som aldrig før. En tre minutter lang telefonsamtale fra New York til London kostede i 1930 det, der i dag ville svare til omkring 200 dollars. I 1990 kostede den kun 3 dollars. I dag er man nået endnu længere: Nu kan man via internettelefoni ringe til en computer hvor som helst i verden og tale lige så længe, man vil, helt gratis, når man har betalt for sin bredbåndforbindelse.

Transport med fly og skib er også blevet billigere og hurtigere. Sammen med udviklingen inden for kommunikation gør det, at geografiske afstande får mindre betydning, så verden i dag føles meget mindre end for bare 50 år siden. Det betyder f.eks., at lederne af multinationale virksomheder hurtigt kan nå rundt til deres afdelinger i forskellige lande eller kommunikere billigt med dem via mail eller telefon. I

midten af 1930'erne tog en flyvetur fra London til Bangkok otte dage i et fly, hvor der kun var plads til 11 passagerer. I 2006 kan denne rejse tilbagelægges på 10 timer, og i nogle fly kan der være flere hundrede passagerer. Det har betydet, at der i dag er flere mennesker, der rejser, end nogensinde før i verdenshistorien.

En anden vigtig dynamik i globaliseringen har været, at en række lande er blevet åbne for omverdenen og har liberaliseret deres økonomier. Det drejer sig om de tidligere kommunistiske lande, der førhen havde en lukket planøkonomi, men nu er blevet åbne markedsøkonomier med stor eksport og import. Blandt de største er Kina, Rusland og de andre tidligere sovjetstater. Samtidig er det generelt blevet lettere at handle og foretage investeringer i andre lande, da mange lande har sænket tolden på import af udenlandske varer for at gøre det lettere at handle med hinanden.

Alt dette kaldes globalisering. Det er et begreb, der favner bredt, og som bliver tillagt mange forskellige betydninger. Nogle ser globaliseringen som meget positiv, mens andre ser den som meget negativ. Nogle lægger mest vægt på de nye muligheder, som udviklingen giver. Andre er mere optagede af de problemer, den skaber. Men alle er enige om, at den medfører forandringer i verden, som ikke er til at komme udenom, og som vi alle bliver nødt til at forholde os til.

3. UDFLYTNING AF ARBEJDSPLADSER

Danske virksomheder flytter hvert år arbejdspladser til udlandet, hvor lønningerne mange steder er betydeligt lavere end i Danmark. Man regner med, at der årligt bliver flyttet 5.000 job ud af landet. De 5.000 job i sig selv er ikke den største bekymring, men man frygter, at tallet vil stige så voldsomt, at det kan skabe arbejdsløshed og dårlig økonomi i Danmark i fremtiden.

AF LENE MØBJERG STEVNHØVED

Publiceret 15-03-2006

Globaliseringen betyder, at nogle danske virksomheder kan spare penge ved at flytte dele af deres produktion fra Danmark til udlandet. Man kalder det udflytning af arbejdspladser, når en dansk virksomhed vælger at oprette en afdeling eller et datterselskab i udlandet. Andre gange vælger firmaerne at *outsource* en del af deres produktion til et andet land. Det vil sige, at de lader en udenlandsk leverandør stå for en del af produktionen. I begge tilfælde kan det medføre, at der blive nedlagt job i Danmark, som fremover vil blive udført i udlandet.

Men det koster ikke altid danske arbejdspladser, når en dansk virksomhed vælger at oprette en afdeling i udlandet. Firmaet kan f.eks. vælge at etablere en afdeling i Indien, hvis man gerne vil begynde at sælge sine produkter der. Så vil firmaet typisk åbne et markedsføringskontor, hvor man planlægger, hvordan man bedst kan få solgt sine varer i landet, og bygge et lager. Varerne vil fortsat blive produceret i Danmark, så her koster det ikke arbejdspladser.

En anden mulighed er, at firmaet gerne vil sælge sine produkter i Indien og kan se, at det vil være billigere at producere varerne der end i Danmark. Så kan firmaet vælge at etablere en afdeling i Indien, hvor der bliver produceret varer, som kan blive solgt på de asiatiske markeder. På den måde sparer firmaet omkostningerne til transporten mellem Danmark og Indien. Firmaet vil samtidig stadig producere varer til det europæiske marked i Danmark, og de danske ansatte kan altså beholde deres job.

Den tredje mulighed er, at virksomheden flytter hele sin produktionen til Indien, fordi lønningerne her er meget lavere end i Danmark. Ofte er lønninger en af de største udgifter for virksomheder i Danmark, så det kan godt betale sig at flytte produktionen. Udgifterne til transport er samtidig blevet så små, at virksomheden stadig sparer penge, selv om varerne skal sendes tusindvis af kilometer, f.eks. fra Indien til Danmark. Når dette sker, vil det ofte betyde, at produktionen i Danmark bliver nedlagt, og at her dermed forsvinder arbejdspladser.

Det er den sidste form for udflytning, som er den værste for dansk økonomi. Der findes ingen samlet opgørelse over, hvor mange arbejdspladser der årligt bliver flyttet til udlandet, men flere analyser peger på omkring 5.000 om året. Det er ikke noget voldsomt stort tal set i sammenligning med, at der hvert år oprettes og nedlægges omkring 260.000 job i Danmark.

Udflytningen af job har indtil nu ikke betydet, at der er blevet flere arbejdsløse i Danmark. Tværtimod ser det faktisk ud til, at virksomheder, der flytter dele af produktionen til udlandet og dermed øger beskæftigelsen i de pågældende lande, også øger beskæftigelsen herhjemme. Samtidig risikerer de

virksomheder, hvis produkter kræver mange ansatte at fremstille, at blive udkonkurreret, hvis de ikke flytter selve produktionen til udlandet.

Når mange mennesker i dag er bekymrede for udviklingen, skyldes det usikkerheden om, hvordan det vil gå i fremtiden. I takt med, at folk i andre lande bliver mere veluddannede, vil også mere avancerede job kunne flyttes væk fra Danmark. Det kunne f.eks. være vedligeholdelse af software-programmering, bogholderi eller lønadministration. Nogle frygter derfor, at udflytningen af job fra Danmark vil blive større i fremtiden.

De fattige lande og globaliseringen

Samtidig med at verden er blevet mere globaliseret, er der blevet større forskel på, hvor meget de rigeste og de fattigste har at leve for. Nogle mener, at det er på grund af globaliseringen. Andre mener, at det er, fordi de fattige lande endnu ikke er blevet globaliserede nok.

Miljøet - et globalt problem

Det er på godt og ondt, at verden bliver mindre, for det betyder også flere problemer, som skal løses i fællesskab. Et af dem er at beskytte miljøet. Nogle mener, at globaliseringen er en af årsagerne til stigende forurening af miljøet, mens andre mener, at den tværtimod skal ses som en del af løsningen på problemet.

Kulturel globalisering

I Danmark ser vi amerikanske film, vi spiser kebab og kinesisk og går til salsa eller yoga i fritiden. Hverdagen er fuld af eksempler på kulturelle påvirkninger fra andre steder i verden. Særligt i de store byer blandes alverdens kulturer, og resultatet bliver, at verdens hovedstæder ligner hinanden mere og mere, hvad enten man er i Beijing, Stockholm eller New York.

Indflytning af arbejdspladser

Hvis Danmark skal klare sig i den knivskarpe globale konkurrence, er det vigtigt at kunne lokke virksomheder og de allerdygtigste specialister til landet. Udenlandske virksomheder skaber nye arbejdspladser, mens fagfolk fra udlandet skal sikre, at danske virksomheder hele tiden udvikler produkter, som er bedre og billigere end konkurrenternes.

Reaktionen mod globalisering

Hvordan skal man forholde sig til globaliseringen? Skal man fokusere på det positive eller det negative? Skal man bekæmpe den eller fremme den? Globaliseringstilhængere og modstandere er så uenige, at det nogle gange lyder, som om de taler om helt forskellige ting.

Danmark skal leve af hjerner i fremtiden

Uddannelse, innovation og forskning er områder, som Danmark bør satse på i fremtiden. Det anbefaler eksperter og politikere, hvis vi skal blive ved med at klare os godt i en globaliseret verden. Danmark kan ikke konkurrere med andre lande om at tilbyde den laveste løn, men til gengæld kan vi tilbyde højtuddannet og kvalificeret arbejdskraft.

Nationalstaten, EU og de internationale organisationer

Når økonomien bliver mere og mere globaliseret, kan det blive svært for de enkelte lande at regulere økonomiske forhold, både i deres eget land og på globalt plan. Det kan medføre, at det i fremtiden ikke vil være det enkelte land, der fører politik på den globale scene, men i stedet EU, de internationale organisationer eller noget helt nyt.

Publiceret 15-03-2006